

۲-۴. معانی و بیان، محمد علوی مقدم، رضا اشرف زاده، چاپ سوم، تهران، سمت،

۱۳۸۱، ۱۴۰ صفحه.

کتاب **معانی و بیان** در مجموع نثر روان و ساده‌ای دارد؛ اما در بعضی جاها به علت فراوانی نقل قول‌ها و افراط در قرینه‌سازی عبارات، با غلبه واژگان زبان‌های دیگر در متن روبه‌رو می‌شویم. این ویژگی به ویژه در بخش اول کتاب بیشتر به چشم می‌خورد. قواعد ویرایش و نگارش در متن کتاب به خوبی رعایت شده است. متن از جهت حروف نگاری، صفحه‌آرایی، صحافی و طرح جلد کیفیت خوب و مناسبی دارد.

به نظر می‌رسد حجم کتاب با توجه به تعداد صفحات (۱۴۰ صفحه) و با توجه به تعداد واحد درسی که برای آن در نظر گرفته شده (۴ واحد) کم است. در این باره می‌توان با افزودن برخی از مباحث ضروری دیگر و نیز افزودن تمرین‌های متناسب بر حجم کتاب افزود.

اصطلاحات تخصصی به کار رفته در کتاب همان اصطلاحات رایج در کتاب‌های سنتی است و مؤلفان نیز در به‌کارگیری آنها دقت داشته‌اند و هیچ تلاشی در خصوص معادل‌سازی برای اصطلاحات در کتاب مشاهده نمی‌گردد.

در این کتاب برای تفهیم موضوع تنها از ذکر مثال استفاده شده است و درحالی که مباحث معانی و بیان قابلیت ارائه به صورت جداول و نمودار را نیز دارد. به علاوه یکی از راه‌های یادگیری چنین مباحثی کارورزی و تمرین دانشجویان در زمینه مباحث مطرح شده در کتاب است که متأسفانه این موضوع در این کتاب پیش‌بینی و گنجانده نشده است.

از لحاظ جامعیت محتوا و موضوع این اثر نسبت به اهداف درسی باید گفت که اصلی‌ترین مباحث معانی و بیان در کتاب مطرح شده؛ اما جای بحث درباره موضوعاتی مانند سمبل و آرکی‌تایپ خالی است. محتوای اثر با عنوان و فهرست کتاب کاملاً منطبق است و مهم‌ترین عناوین سرفصل‌ها در کتاب گنجانده شده، اما مباحث جدید بلاغی در آن دیده نمی‌شود.

درباره تناسب اثر برای تدریس با توجه به رشته و مقطع تحصیلی باید توجه داشت که اگر تمرین‌هایی به کتاب افزوده شود و نیز مباحث لازم چون سمبل، اسطوره، آرکی‌تایپ و... و همچنین مباحثی درباره نسبت میان علوم بلاغی و ارتباط میان علم معانی و علم بیان و وجه تمایز و افتراق آنها، در کتاب گنجانده شود برای تدریس در مقطع کارشناسی مناسب است.

از جمله نوآوری‌های موجود در اثر بحث مختصر مؤلفان در پیدایش علوم بلاغی و سیر تحول آن و نیز معرفی کتاب‌های بلاغی عربی و فارسی است.

برای تبیین موضوعات مورد بحث از بسیاری از منابعی که بلاغت را به شکل سنتی مطرح می‌کنند استفاده شده است. داده‌ها و اطلاعات کتاب از جهت محتوا روزآمد نیست و شواهد مثالی که در کتاب نقل شده معمولاً از سایر کتاب‌های بلاغی اخذ شده است و بخش کمی از

مثال‌های کتاب از معاصران است. در متن کتاب - به جز بخش اول - به ندرت به مآخذ ارجاع داده شده است.

پیشنهاد هایی برای چاپ های دوباره کتاب

پیشنهاد های زیر برای بهبود کیفیت کتاب ارائه می‌شود:

۱. افزودن مباحثی درباره چستی علوم بلاغی و کارکردهای آن در ادبیات معاصر؛
۲. افزودن بحثی درباره ارتباط علم معانی و علم بیان؛
۳. افزودن مباحثی همچون سمبل، آرکی تایپ و اسطوره و نشان دادن جایگاه آنها در علوم بلاغی؛
۴. گنجاندن نمونه‌هایی از شعر و نثر برای تمرین دانشجویان؛
۵. افزودن شواهد مربوط به آثار معاصر؛
۶. افزودن شواهد مربوط به نثر؛
۷. اصلاح بعضی از برداشت‌های نادرست از شواهد؛